

donum quod accepit Abraham, velut reviviscens corporis ad filios procreandos, diu permansisse asserant, ita ut posset et alios (ex Cethura) procreare. Sed multo est absolutius, de adolescentula potuisse seniore, quod senior de seniore non posset, nisi Deus illi miraculum præstitisset, maxime propter Saræ, non solum ætatem, verum etiam sterilitatem.

Obj. II. Si Abraham tantam respective fuisset impotens, ipsius corpus non potuisset dici emortuum; sed tantum corpus Saræ; atqui hoc est contra Apost. ad Rom. IV, et contra id quod dicitur infra cap. XVIII, 41, et in aliis Scripturæ locis; ergo, etc.

R. Neg. maj., quia, ut jam ex S. P. dictum est, hoc non obstante vires ejus equidem ita defecerant, ut ex vetula generare non amplius posset, licet tali non desiissent fieri muliebria. Sic enim medici tradunt, quoniam cujus corpus viri secundum hoc jam defecit, ut cum femina provectoris ætatis, quamvis menstrua adhuc patiatur, generare non possit, de juvencula potest. Et rursus mulier, quæ jam provectoris ætatis est, quamvis adhuc menstrua fluant, ut de seniore parere non possit, de juvene potest, inquit rursus S. P. Q. 35 in Gen.

Obj. III. Quamvis juvenis non possit ex antiqua femina generare, tamen ob hoc non posset dici habere corpus emortuum; ergo nec Abraham potuit dici illud habere, casu quo potuerit adhuc generare ex juvenula.

R. Neg. consequ. Disparitas est quod, ut S. P. bene observat, ille juvenis adhuc possit generare ex antiqua femina, casu quo patiatur menstrua; ex tali autem non poterat tunc temporis Abraham. Unde etiam Saræ non desiissent fieri muliebria, equidem ex ea generare non potuisset Abraham, quamvis potuerit de juvene; quia nempe tunc adhuc tandem vivebant homines, ut centum anni nondum facerent hominem decrepitæ senectutis, ait S. P. supra citatus et merito; nam si tunc decrepiti et impotentes fuissent homines anno centesimo, fere per dimidium vitæ et ætatis fuissent decrepiti: quod tamen insolitum est et præter naturam; ut bene reflectit A. Lapide. Unde concipere non possum, quomodo nonnulli, qui absolute sustinent Abraham esse natum anno 150 patris sui Thare, oppositam sententiam tueri queant.

CAPUT XVIII.

Tres Angeli ab Abraham hospitio et convivio excepti, promittunt ei filium ex Sara, quæ ob id ridens, ab eis corripitur: instans Sodomorum excidium ab eis revelatur Abrahamo, qui pro illis sæpius interpellat.

QUESTIO UNICA. — DE TRIBUS VIRIS, QUI ABRAHAMO APPARUERUNT.

Dico 1. Deus apparuit Abraham ad quercum Mambre in tribus viris (ut scribit S. P. August. lib. XVI de Civit. Dei, cap. XXIX), quos dubitandum non est angelos fuisse: quamvis quidam existiment unum in eis fuisse Dominum Christum, asserentes eum etiam ante indumentum carnis fuisse visibilem. Porro unum eorum

fuisse Dominum, eumque Filium Dei, reliquos duos angelos, eo quod sic vocentur cap. XIX, 1, existimarunt plerique veterum, ut Irenæus, Tertullian., Justinus et Hilarius, et fere omnes ante August., inquit Jansenius: sed cum hac expositione abuterentur Ariani contra dignitatem Filii Dei, usque adeo, ut conciliabulum Sirmiense Can. 14 hoc sub anathemate definiret: S. P. Aug. totis viribus propugnare cepit, eos fuisse angelos in corporibus assumptis.

Et huic sententiæ favere videtur Paulus ad jam dictam historiam alludens Heb. XIII, 2: Hospitalitatem nolite oblivisci, per hanc enim latuerunt quidam, angelis hospitio receptis. Nam hospitalitatem ibidem cum velit commendare, nihil ad ejusdem commendationem magnificentius dicere potuisset, quam quod propter hospitalitatem Abraham angelorum Dominum latenter suscipere meruisset, si revera credidisset, quod unus eorum Filius Dei fuisset.

Dico 2. In his tamen tribus erat profecto aliquid, quo ita excellabant, licet tanquam homines, ut in eis esse Dominum, sicut esse assolet in prophetis, hi qui hospitalitatem illis exhibebant, dubitare non possent: etque ideo et ipsos aliquando pluraliter ut Dominos, aliquando singulariter, ut in eis Dominum appellabant. Ita rursus S. P. loco præcit.

Minus proinde congrua videtur expositio Menochii, Tirini, aliorumque recentiorum, qui dicunt quod unus illorum trium, scilicet medius, honoratior apparuerit, quia erat superior angelus, ut proinde solus fere hic loquatur, et vocetur Dominus, ̄. 13 et 17, eumque duobus aliis euntibus Sodomam, mansisse cum Abrahamo, ̄. 22.

In contrarium enim facit, quod cap. XIX, 18, ubi Lot duos receperat, etiam dixerit ad eos in singulari: Quæso Domine mi, etc., ut observat S. P. ibidem. Quare,

Dico 3. Cum tres viri visi sunt, nec quisquam in eis vel forma, vel ætate, vel potestate major ceteris dicitur est: cur non hic accipiamus visibiliter insinuatam per creaturam visibilem Trinitatis æqualitatem, atque in tribus personis unam eandemque substantiam? Ita S. P. lib. II de Trin., cap. XI. Tres itaque illi qui apparuerunt, velut legati, Trinitatis figuram gerebant: ille qui cum Abraham loquebatur, Dei Patris: duo reliqui, Filii et Spiritus S., Nam missos se esse dixerunt (cap. XIX) quod de Filio et Spiritu S. dicimus: Patrem vero missum, nusquam Scripturarum nobis notitia occurrit; ut loquitur S. P. lib. mox cit. cap. 12.

Obj. I. Act. VII S. Stephanus eum Dominum, qui apparuit Abraham, vocat Deum gloriæ; atqui titulus ille nulli creaturæ competit; ergo.

R. 1. Quod S. Stephanus ibi non agat de apparitione hoc cap. narrata, sed de ea quæ facta est in Mesopotamia. Unde

R. 2. Quod potius inde pateat, titulum illum: Deus Gloriæ, aliquando attributum fuisse angelis, dum vice Dei fungebantur; cum nemo præterdat quod Filius Dei personaliter et visibiliter apparuerit Abrahamo in Mesopotamia.

Obj. II. Ut hic ̄. 22 dicitur: Abraham vero adhuc stabat coram Domino, hebraice est: coram Jehova; atqui titulus ille adeo Deo proprius est, ut nulli unquam creaturæ concessus videatur; ergo.

R. Quidquid sit de illo titulo Jehova in individuo, neg. consequ., quia titulus Deo æque proprius, quandoque est attributus creaturæ Dei vice fungenti: nam Dominus, qui apparuit Moysi in flamma ignis Exodi III (quemque S. Stephanus Act. VII, 30 et 35 angelum vocat), non tantum iterato repetit: Ego sum Deus Abraham, Deus Isaac et Deus Jacob; sed termino soli Deo maxime proprio utitur ̄. 14 dicens: Ego sum qui sum. Consequenter scrupulus ille deductus a titulis illis: Deus gloriæ, Jehova, etc., nihil urget cont. S. P. Aug.

Obj. III. Qui apparuit Abrahamo, probavit se omniscium: nam occultum Saræ nomen ̄. 9, et absconditum ejus risum ̄. 12 cognovit. Item ̄. 10 futuram adhuc in sua causa Isaaci nativitatem prædixit; ̄. 19 futuram Abrahami sedulitatem in erudiendis suis filiis prophetavit; ̄. 26 et seq. distinctum novit justorum numerum in Sodomis existentium, etc. Ita Frassen.

R. Neg. assumpt. Ad 1, 2 et 3 dico, quod Deus hæc præsentia ei facile potuerit revelare, si tanquam angelus custos illarum regionum et personarum eadem non noverit.

Ad 3 et 4 dico, quod Deus similia futura variis inspiraverit prophetis; item angelo qui apparuit Moysi, Tobiae, etc. quidni igitur et huic?

Obj. IV. Versu 14 ait Dominus: Numquid Deo quidquam difficile est? ergo probavit se omnipotentem. Ita idem.

R. Neg. consequ., nisi velis quod et ipse Gabriel se probaverit omnipotentem, dum ad B. Virginem Lucæ I, 57, dixit: Non erit impossibile apud Deum omne verbum. Dico ergo, quod et unus et alter, non de sua, sed de Dei potestate id ipsum dixerit.

Obj. V. Abraham agnoscit ipsum Judicem universæ terræ, ipseque admittit ̄. 26 et seq. se habere potestatem perdendi et salvandi Sodomitas; ergo, etc.

R. Hæc non debere intelligi de potestate ordinaria et absoluta, sed de vicaria, ipsique a Deo delegata.

Simili potestate ex delegatione Dei dixit angelus ad Moysen Exodi, II, 7: Vidi afflictionem populi mei. ̄. 8: Descendi ut liberem eum. ̄. 10: Mittam te ad Pharaonem, ut educais populum meum. ̄. 15. Hoc nomen mihi est in æternum. ̄. 20: Extendam manum meam, et percutiam Ægyptum in cunctis mirabilibus meis, etc., ubi plura vides ab angelo dicta, quam ante objecta.

Petes 1. Si Abraham latenter suscepit angelos, quos putabat homines (ut colligitur ex Apost. ad Heb. XIII, item ex eo quod eis pedes laverit et cibos obtulerit), quomodo eos ̄. 2 adoravit prostratus in terram?

R. Adorationem illam fuisse civilem, et consuetam Orientalibus reverentiam. Simili modo cap. XXIII, 7, legitur adorasse filios Heth. Sensim tamen cum illis

agendo, ex splendore, futurorum prædictione, et aliis signis, certo deprehendit angelos et legatos Dei esse, imo Dei vicem et personam gerere.

Petes 2. Quomodo Angeli sibi corpus efformant, in quo apparent.

R. Illud communiter effingunt ex circumstante aere admixtis quibusdam exhalationibus, tum lucidioribus tum obscurioribus, quæ ita inter se commiscunt et condensant, ut solida corpora, verosque colores, et figuras membrorum humanorum referant, ita ut oculis veritas discerni nequeat. Patet id ex eo, quod hæc corpora, disparentibus angelis, mox in aërem et vaporem resolvantur.

Petes 3. Quomodo ̄. 9 dicatur de angelis: Cumque comedissent, etc.

R. Hanc comestionem non esse factam actione vitali, sed angelos cibum hunc intra corpus a se assumptum trajecisse, ibique eum resolvisse in aërem tenuissimum: sicut sol humorem terræ in vaporem resolvit et consumit, nec in se convertit. Ita Theodoretus.

CAPUT XIX

Lot hospitio excipit angelos, quos Sodomitæ petunt ad scelus nefandum. Sed angeli educto Lot cum filiabus, igne cælesti cremant Pentapolim, excepta Segor, cui ille impetrat veniam. Uxor ejus respiciens retro vertitur in petram salis: filia vero ex patre concipiunt Moab et Ammon.

QUESTIO I. — AN PECCAVIT LOT ̄. 8, OFFERENS FILIAS SUAS SODOMITIS.

Dico 1. Valde probabile est, quod Lot hoc faciendo non peccaverit mortaliter.

1. Quia nec propter hoc factum eum arguit Scriptura, nec de eo legitur egisse poenitentiam, nec propter illud correptus fuit ab angelis (qui eadem die corripuerunt Saram ob solum minoris credulitatis risum), multo minus idcirco in incendio sodomitico desertus fuit, eoque non obstante liberavit urbem Segor, etc.

2. Quia S. Petrus Epist. II, cap. II, ad hanc historiam alludens, pergit ipsum vocare justum, dicens: Justum Lot oppressum, a nefandorum injuria ac luxuriosa conversatione eripuit.

3. Sapient. ult., 16 de impiis Sodomitis scelus hic memoratum molientibus dicitur: In foribus justi cum subitaneis cooperti essent tenebris, etc. Ubi videmus eum justum vocari immediate post factam filiarum oblationem. Unde quamvis factum illud ex sua specie sit peccatum mortale, propter subreptionem tamen, animique ingentem perturbationem non nisi veniale dicendum esse, arbitrantur auctores.

Dico 2. S. P. Aug. Q. 42 in Gen. de hoc facto dubitanter loquitur, utrum in eo admittenda sit compensatio flagitiorum? . . . an autem potius perturbationi Lot, non consilio tribuendum sit? Et in fine resolvit: Periculosissime admittitur hæc compensatio. Si autem perturbationi humanæ tribuitur, et menti tanto